

1. Трудова міграція: скільки українців працювали за кордоном в 2019-2021 роках. Слово і діло. 2021. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/18/infografika/suspilstvo/trudova-mihracziya-skilky-ukrayincziv-pracyuvaly-kordonom-2019-2021-rokax>.

2. Latest Human Development Index Ranking. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking>.

3. Migration and Remittances Data (updated as of May 2021). URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues/brief/migration-remittances-data>.

4. World Happiness Report 2021. URL: <https://worldhappiness.report>.

Олег ТУРЕНКО

доктор філософських наук, доцент
*(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кривий Ріг
Дніпропетровська обл., Україна)*

АЛЬТРУЇЗМ ЯК ЧИННИК ІСНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Публічна сфера (громадське життя), в якій людина отримує можливість вільно діяти реалізуючи себе, утверджуючи високі гуманістичні цінності, не стала реальністю сучасного українського суспільства. З радянських часів громадянське життя залишилася «приватизованим» вузьким суспільно-політичним прошарком – представниками політико-фінансових корпорацій. Останні через ЗМІ створюють в суспільній свідомості симулярк – ілюзорну мапу, що замінює істинне поле реалізації суспільних інтересів та нав'язують псевдо демократичні цінності – вузькі корпоративні інтереси. Наслідки приватизації публічної сфери для українського суспільства, державності та нації є небезпечними, вони є тими, що підточують їх суверенітет та уніфікують культурну самобутність. Оскільки консервують існуючі внутрішні соціальні конфлікти руйнують вертикальну стратифікацію та креативні можливості народу (особливо молоді) тощо. Це викликає відчуття зневаги до себе, самовідчуження людини та руйнує крихкі принципи суспільної солідарності.

Виходом з безгромадянського стану є занурення у приватну сферу – сферу міжособистих відносин, «заглиблення» в «затишне» сімейне життя. Проте приватна сфера не є сферою повної свободи людини, сферою самореалізації – вона, на думку Х. Арндт, постійно потребує публічної сфери. Бо публічна сфера є сферою свободи, обговорення найважливіший суспільних справ та героїчних дій, що забезпечують безсмертя – залишаючись в культурної пам'яті народу, його історії.

Також треба враховувати, що завдяки сучасним технологіям, передусім телебаченню, приватна сфера життя втратила свою інтимність. Зараз приватна сфера підпадає впливу цінностям масового суспільства споживання, що приводить до її кризи. Більш того, що цінності масового суспільства споживання руйнує приватну і публічні сфери життя людини, вони затверджують ілюзію самовідчуття «легкості буття» та використовується політико-фінансовими корпораціями. Таким чином, дві суспільні сфери трансформують в одну публічно-приватну сферу, де панують родинно-васальні відносини, де не йде мови про свободу та гідність людини, а значить, немає міста демократичним цінностям.

Згадані факти ведуть до суспільної аномії – стану несвободи, де кожна людина є ворогом іншої. Через цей стан суспільство руйнує свою рівновагу та втрачає конструктивну динаміку саморозвитку. Щоб цього не трапилось, будь-яка національна культура виробила аксіологічні механізми та інститути адаптації, які одночасно зберігають традиційний соціальний порядок, а з іншого боку – надавали можливість до усвідомлення нових реалій і подолання потенційних загроз. Проте сучасні реалії глобального світу свідчать про те, що перед українським суспільством повстала модерна загроза імперативної адаптації (Т. Парсонс) – стати відсталою країною, яка не встигає за прискореним темпом розвитку постіндустріальних країн. Вона не може належним чином модернізуватися, і тому її відсталість лише накопичується, а не позитивно долається. Таким чином, коли Україна не урівноважить дві суспільні сфери, то може остаточно опинитися на світовій периферії, втратити самоповагу та енергію для саморозвитку.

Звісно, для вирішення цієї проблеми потрібний комплексний підхід. Але існує обов'язковий компонент, без якого не можливі ні які суспільні перетворення. Цим компонентом є мужність – дія виставлення самого себе із потаємного кола приватного. Ця соціокультурна чеснота виховується процесом соціалізації, механізм якої надає індивіду навички сприйняття страху. Втім, представники споживацького світогляду минають страхітливий іспити соціалізації, і тому вони усвідомлюють страх як нездоланне зло, жах, що паралізує їх ініціативу в публічній сфері життя. На таку загрозу звернула увагу Х. Арендт, яка зазначала, що «чим легше стає життя в соціумі трудівників і споживачів, тим важче відчуті напір і примус необхідності, що гнеть і підстьобує громадянське життя, бо зовнішні ознаки необхідності, тягота і лихо, майже зникли. Небезпека подібного суспільства в тому, що, засліплене надлишком своєї зростаючої плодючості і втягнуте в гладке функціонування нескінченного процесу, воно забуває про свою власну марність – про ефемерність життя» [1, с. 174]. Отож, суспільства споживачів створює слабкодухість та анігілює функції соціалізації – одна з яких виховувати мужніх особистостей. Втім, сучасний механізм соціалізації українського суспільства знаходиться у регресивному стані. Він залишаються не поновленими для сучасних умов.

Щоб здолати існуючий стан речей, варто звернутися до акту альтруїзму, який відроджує вищі гуманістичні цінності та повертає людину до онтологічного відчуття людського буття. Бо як зауважував Х. Ортега-і-Гасета: «Великою помилкою було б припущення, що життя, покинуте напризволяще, тяжіє до егоїзму, адже у своїй суті воно неминуче альтруїстичне. Життя – це космічний факт альтруїзму і існує лиш як постійна еміграція від життєвого Я до іншого» [2, с. 354]. Отже, в сучасному розумінні – альтруїзм (від лат. *alter* – «інший») як реально-існуюча солідарність, виступає вільним та мужнім актом людини, що спрямована на досягнення благополуччя і щастя іншого. Така дія передбачає не лише прагнення допомогти іншому, мету підняти його соціальну спроможність, але є самообмеженням, що передбачається деякий ризик або особисті втрати чогось вагомого.

Таким чином, альтруїзм відроджує значимість людської гідності, долає страх і тим, надає чинники відродження публічної сфери, нові поштовхи громадянському життю.

1. Арндт Х. *Vita active, или о деятельной жизни*. СПб.: Алетея, 2000.

2. Ортега-і-Гасет Х. *Вибрані твори*. К.: Основи, 1994.

Наталія УВАРОВА

професор кафедри цивільного права
і процесу Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна),
доктор юридичних наук, доцент

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТРУДОВИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Орієнтир на членство в Європейському Союзі обумовив потребу у оновленні національного законодавства та його приведенні у відповідність до сучасних реалій і демократичних правових цінностей. Варто погодитись із думкою В. Жернакова відносно того, що ставлення до працівників, які є громадянами України та які законно працевлаштовані на території держави-члена, має бути вільним від будь-якої дискримінації на підставі громадянства стосовно умов праці, винагороди або звільнення порівняно з громадянами цієї держави – члена. Це чітко передбачено статтею 17 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014 р. [1, с. 12].